

L'Esquella de la Torratxa

ANY L - Núm 2487 - 15 cts. - Atrassats 30

DEMANANT CLEMENCIA

—Per favor, senyor escombriaire! Retiri'm vostra mercè els fens, que són les dues de la matinada i me n'he d'anar a dormir.

D'ARCA

NOVEDADES
Teatre Català

Avui, nit, l'obra d'en "Pitarra"

EL PUBILL

gran creació de l'Enric Borràs

Diumenge, a dos quarts de quatre, **EL SE-
CRET DE LA CAPSA D'OR.**—A dos quarts
de sis i nit, a les deu, **EL PUBILL I LA
TETA GALLINAIRE**

Es despatxa a comptaduria

EDEN DIRECTOR:
LUIS CORZANA

DE LAS SEIS TARDE A TRES DE LA MADRUGADA

DANCING FANTASTICO

El Cabaret de las mil y una noches

Sorprendente novedad

Gran transformación del célebre pintor decorador

Don JOSE SAÑES

**Ja és hora de portar
el cabell ben pentinat**

Però perquè s'amoïna en
arreglar el seu cabell, si al
cap de deu minuts, ja tor-
na a estar despentinat?

Doni una nova orien-
tació a l'assumpte

Usi la

Fixolina Canigó

i podrà tenir sempre el
seu cabell llis, brillant i
ben ordenat tot el dia

DE VENDA A

Perfumeries, farmàcies i drogueries
a 2'50 pessetes el tub de 40 grams

OLYMPIA

Divendres: Nit, a les nou i mitja. Dissabte,
tarda, a les quatre i mitja i, nit, a les nou i
mitja. Diumenge, tarda, a les quatre i, nit, a
les nou i mitja

PROJECCIONS EXTRAORDINARIES
DEL NOU POSITIU DE L'OBRA MAGNA

LOS DIEZ MANDAMIENTOS

completant les seccions, la creació de
Rodolf Valentino

El Rajah Dharmagar

Preus: Seients pati primera classe, 2 pessetes.
Segona classe, 1'50. Entrada general, 0'60.

Teatre Còmic

LA SEGONA VERSIÓ DE

Joy-Joy

ha assolit un èxit extraordinari

BICICLETES
MOTOR

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

Casa Carreras

SASTRERIA

FORMA DE TRAJOS
DES DE 40 P'ES

RAPIDE SAU
ECONOMIA
ENTOTS ELS ENCÀRREGS
TALL AMERICA

GENERES
ULTIMA NOUETAT

PLAÇA DEL SOL 9.

BARCELONA
GRACIA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

ELS PARADISOS ARTIFICIALS

ls paradisos artificials, que amb Baudelaire han donat fins una literatura, no són més que uns paradisos de casa de dispeses barata. I és que la nostra època tot ho ha empetitit. Hem disfressat—hem volgut disfressar— aquesta petitesa usant un llenguatge inflat de vent. Així hem dit, pomposament: Els paradisos artificials!...

Tenim del paradís, com de tantes altres coses, una idea migrada. La lectura del "Génesi", com tantes altres lectures, no ha servit de res. El paradís artificial, segons Baudelaire—que menjant escudella i carn d'olla i arròs els diumenges també hauria estat un gran poeta—, és el verí, l'embrutiment. Era necessari l'imbècil segle XIX per a què nasqués aquesta paradoxa. Era necessària l'extravagància, era necessari l'"snobisme", era necessari l'amor a l'absurde del nostre segle invertit i capgirat per a coronar aquesta paradoxa.

Cada dia s'ocupen els diaris dels paradisos artificials, o sigui de la toxicomania. Com que gairebé no poden ocupar-se d'altra cosa, jo crec que això ja ho tenen els compaginadors com un recurs: la batuda de la policia pel casolà i tranquil·líssim districte V—casolà i tranquil·líssim encara que es cregui el contrari—; la captura del venedor de cocaïna, que la duia amagada en l'ull esquerre, que era de vidre; l'atac del cocainòman, etcètera, etc.

Diguem, de totes maneres, que si això de la cocaïna és un recurs periodístic, és un recurs que agraeix molt el subscriptor. Desgraciadament, la nostra és una època tranquil·la, sobretot en el nostre país, on la tranquil·litat i els bons aliments estan a l'ordre del dia. Ja no hi han partides de lladres per les carreteres; ja no s'assalten diligències trabuc en mà; ja en els convents no hi han misteris; ja no hi han conspiradors ni societats secretes. De la nos-

tra vida ha desaparegut el gra de pebre que era lo sensacional, lo truculent.

Als pobres periodistes no els queda altre recurs, si volen cultivar el melodrama que tan grat és als lectors, que el recurs de la cocaïna. Fan bé, ja que s'ha d'interessar al lector sigui de la manera que sigui. I el lector no s'interessa per les sessions municipals, ni pel moviment del port, ni per les cotitzacions de Borsa, ni per la política estrangera, que és la única política de què podria tenir referències si volgués interessar-se.

Hi ha qui creu que això de *las drogas prohibidas* i *los estupefacientes*, etc., és un *truco* dels periodistes. Hi ha qui creu que això de la cocaïna és un *cuento* que s'han inventat els periodistes per a interessar al lector. Hi ha qui creu que els diaris no porten més que mentides.

Potser hi hagi una part de raó en tot això. Però s'ha de perdonar perquè un periòdic, fins comptant amb les notes de societat, costa molt d'omplir. El periòdic, i sobretot els periodistes, han de viure. I hem de procurar tots, per un sentiment de fraternitat, que visquin de la millor manera possible. Hem de fer els ulls grossos davant d'aquestes innocents picardies.

Els periodistes troben de tant en tant un *truco* per a donar interès i amenitat al diari. Aquest *truco* pot ésser Mussolini, la revolució portuguesa, els terratrèmols del Japó, la tragèdia de la família Romanoff, o la cocaïna.

Jo crec sincerament que la cocaïna no existeix, que ningú en prèn ni sap de què es tracta, que és una invenció, un *truco*, dels periodistes.

Es clar que m'han presentat, en certa ocasió, un subjecte en la targeta del qual vaig llegir, dessota el nom: *cocainòman*. Però això, indubtablement, s'ho posava per a fer-se l'interessant, per a donar-se *pisto*.

A més, hi ha molta gent que a les targetes no sap què posar-hi.

LLUIS CAPDEVILA.

UN HOME COM CAL

Un home com cal és l'Emili Junoy. Intelligent i bo, no es cansa mai de demanar millores per als humils i els que sofreixen.

Ahir demanava pels cirabotes, després pels estanquers, després pels pobres mendicants.

Ara demana una ampla amnistia en lloc d'un indult, doncs l'amnistia és l'esponja que ho borra tot.

Tant de bo l'escoltessin i es concedís el que demana!

A CAV D'ORELLA

HOMES ENTESOS

Alguns anys enrera, a l'"Ateneu Barceloní" s'hi reunia una colla de literats, avui dispersats.

Entre ells hi havia un xicot que produïa molt, i cada dia tenia ganes de llegir als amics de penya el que havia fet. Mai no es podien escapar de la terrible "llauna" de la lectura. Tots els amics trobaven que el seu company era un mal escriptor, i—oh, cosa estranya!—li deien.

Aquest noi, ja mort i sense haver deixat cap obra, no era—hem d'èser francs, cap literat dolent; tampoc era bo, però—. Però era, segurament, la "llauna" diària el que feia que tots li tinguessin mania.

El noi, cada dia llegia una cosa o altra. I tots, cada dia, li criticaven durament el que havia fet.

Vingué un moment que l'home es cansà de les rebentades. Decidí acabar-ho.

L'endemà llegí un conte a la penya. Tothom li digué també que era dolent.

—Heu de saber, doncs—exclamà el xicot—, que és un conte d'Anatole France, que he traduït aquest matí.

Espectació. Tothom es mira confós. De mica en mica, tots suavitzaren llur crítica, i acabaren dient que ja havien conegut que allò estava bé.

Què en dieu de la intel·ligència de molts dels literats catalans?

NO HI HA DE QUE

Tomàs Garcés, aquest poeta tan bo que als vint-i-dos anys ja havia assolit la cima més alta de la glòria i es tutejava amb Homer, acaba de publicar l'edició modernitzada de "Lo somni", de Bernat Metge; se'n diu, com s'escau en la modernització, "El somni".

Ja sabem que Garcés és genial, que l'obra de Bernat Metge i la de qualsevol altre autor millora el cent per cent després de passar per les mans del jove i millor poeta, assaïsta i crític, però tanmateix no creiem que fos necessari modernitzar "Lo somni" de Bernat Metge.

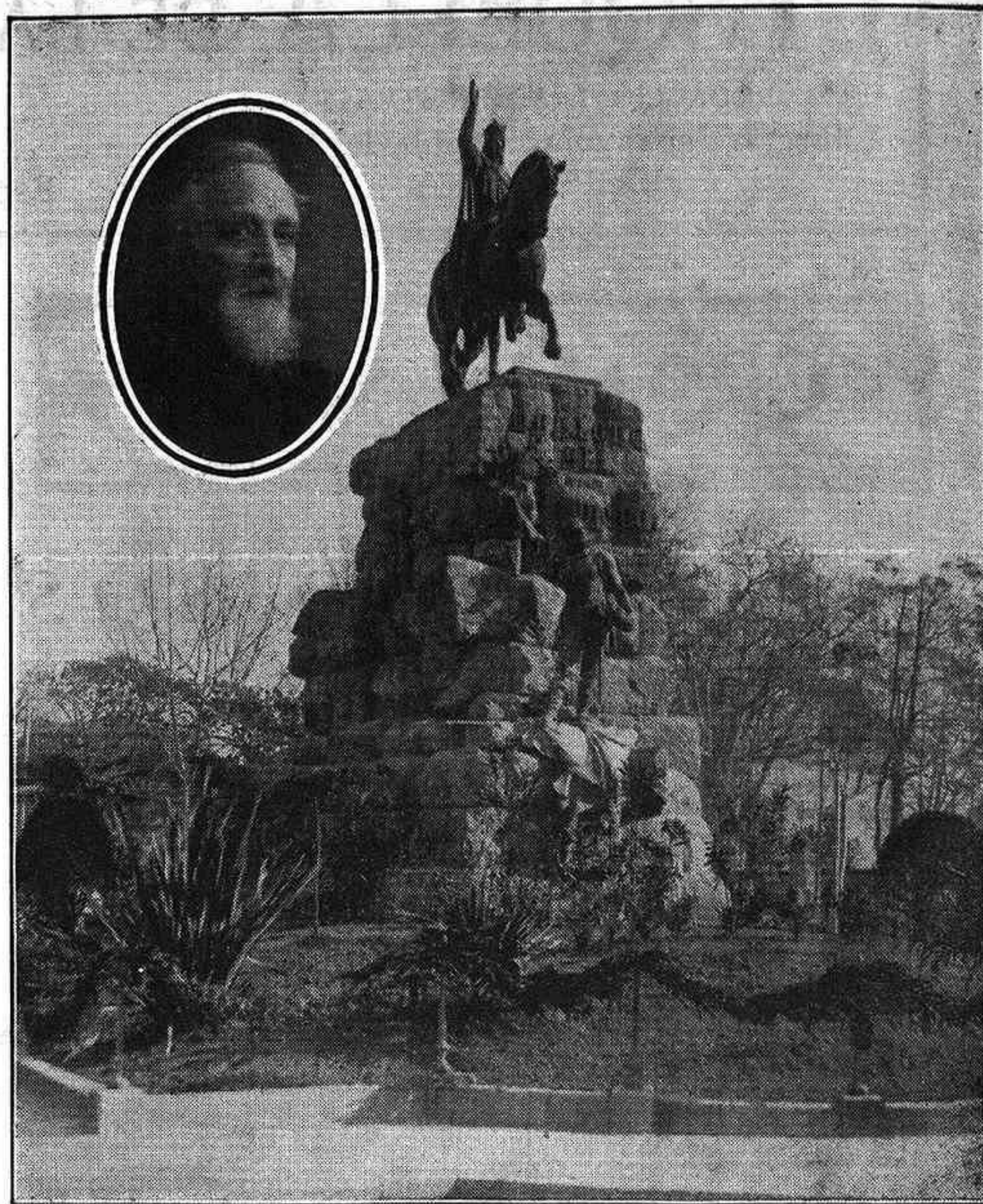
UNA GRAN OBRA D'EN CLARASO

EL MONUMENT A JAUME I

El gran escultor català, el nostre excellent amic N'Enric Clarasó ha inaugurat a la ciutat de Palma de Mallorca un monument a la memòria de l'Alt Rei En Jaume I, el "Conquistador".

Enric Clarasó és un puríssim artista, que ha donat glòria a Catalunya i a tot el món.

La seva obra escultòrica té una grandiositat i una precisió ben rares i tota ella es caracteritza per la netedat de les línies. La seva darrera obra, aquest monument inaugurat suara, és—no ens hi pensem gens en afirmar-ho—la seva millor obra. La personalitat del seu autor hi és més aguditzada que en cap altra obra d'ell, i aquells immensos blocs de pedra que aguanten la figura i l'actitud

UNA GRAN OBRA D'EN CLARASO

serena i enèrgica del nostre Alt Rei i la franquesa noble d'aquell home que, entre els blocs de pedra, li ofereix el llor, és la més pura, la més justa, la més escaient visió d'En Jaume I. El monument del gran amic Clarasó és una obra de debò, és la consagració d'un artista, si és que encara no estava prou consagrat.

El dia de la inauguració—el 20 del mes passat—la Plaça d'Eusebi Estrada, de Palma, que és on s'aixeca el monument, ofería un aspecte imponent. Hi havia milers de persones que aclamaven en Clarasó; una tribuna disposada a l'efecte sostenia les autoritats i invitats. En descobrir-se el monument, una banda llançà a l'aire els acords dels instruments i la Colombòfila deixà anar a milers de coloms. Els aplaudiments eixordaren l'espai. Parlaren el president de la Comissió, l'alcalde i el governador; En Clarasó els regràcià amb sentits mots. En fi, la festa fou grandiosa i gloriosa pel seu illustre autor, el vell escultor amic inseparable dels pintors Ramon Casas i Santiago Rusiñol.

Avui, fem pública la felicitació que anàrem a fer a Enric Clarasó. El dia que hi anàrem li demanàrem què li havia semblat l'acte i quina opinió tenia de la seva pròpia obra.

—Fou un acte immens, immens—ens digué—; va emocionar-me. En quant a la meua obra, he de dir-vos sincerament que crec que és un dels monuments més bells de tota la meua carrera artística; és, també, el que m'ha proporcionat més felicitacions espontànies.

EL PRESENT NUMERO

HA ESTAT VISAT PER LA
CENSURA GOVERNATIVA

GLOSARI

COSES DE TEATRES

Anem a tractar una qüestió que potser a primera vista no tingui transcendència, però que potser—qui sap!—sigui una de les causes de l'actual decadència del teatre. Aquest és un dels pocs temes que encara podem tractar.

Cada dia s'aguditza més la sensibilitat de còmics i autors, però, sobretot de còmics. S'han declarat enemics acèrrims de la censura. Volen l'elogi a tot drap, sigui just o injust. Aquest desig ens sembla molt bé... sempre que es facin mereixedors de l'elogi, que, desgraciadament, no és sempre que voldriem.

Dir que un còmic, durant una nit d'estrena—i durant les representacions següents—, rondava d'una manera sospitosa la barraqueta de l'apuntador, equival a renyir-li per a tota la vida.

Dir que duia la perruca mal posada, equival a què et negui el saludo un grapat de dies: fins que li dediquis, en una altra ocasió, un elogi.

El còmic no necessita l'estudi, ni la cultura, ni la memòria, ni cap de les condicions físiques o morals que requereix l'art dramàtic. Però desgraciadament, necessita

l'elogi. Sense elogi no pot viure! Sense elogi es posaria malalt, es tornaria atrabiliari, i fins mossegaria.

Així el crític, que és un home tranquil i enemic de raons, ja ho veu que una obra és neula i està mal presentada i mal vestida, i els actors no es saben una paraula del paper i equivoquen el personatge de mig a mig. Ja ho veu, però no ho diu. No ho pot dir. Diu tot el contrari. Diu que l'obra és una cosa genial, que des de Shakespeare ençà no s'ha estrenat res tan bo. Diu que l'actor és millor que Talmà, i que la Sarah Bernhardt no es pot comparar a la meritòria de la companyia, de bé que ho fa aquesta última.

Si no ho fa així, els còmics són capaços, no d'estudiar—això mai!—, sinó d'organitzar un missatge de protesta contra el crític per a què el treguin del diari i hagi d'anar a demanar caritat.

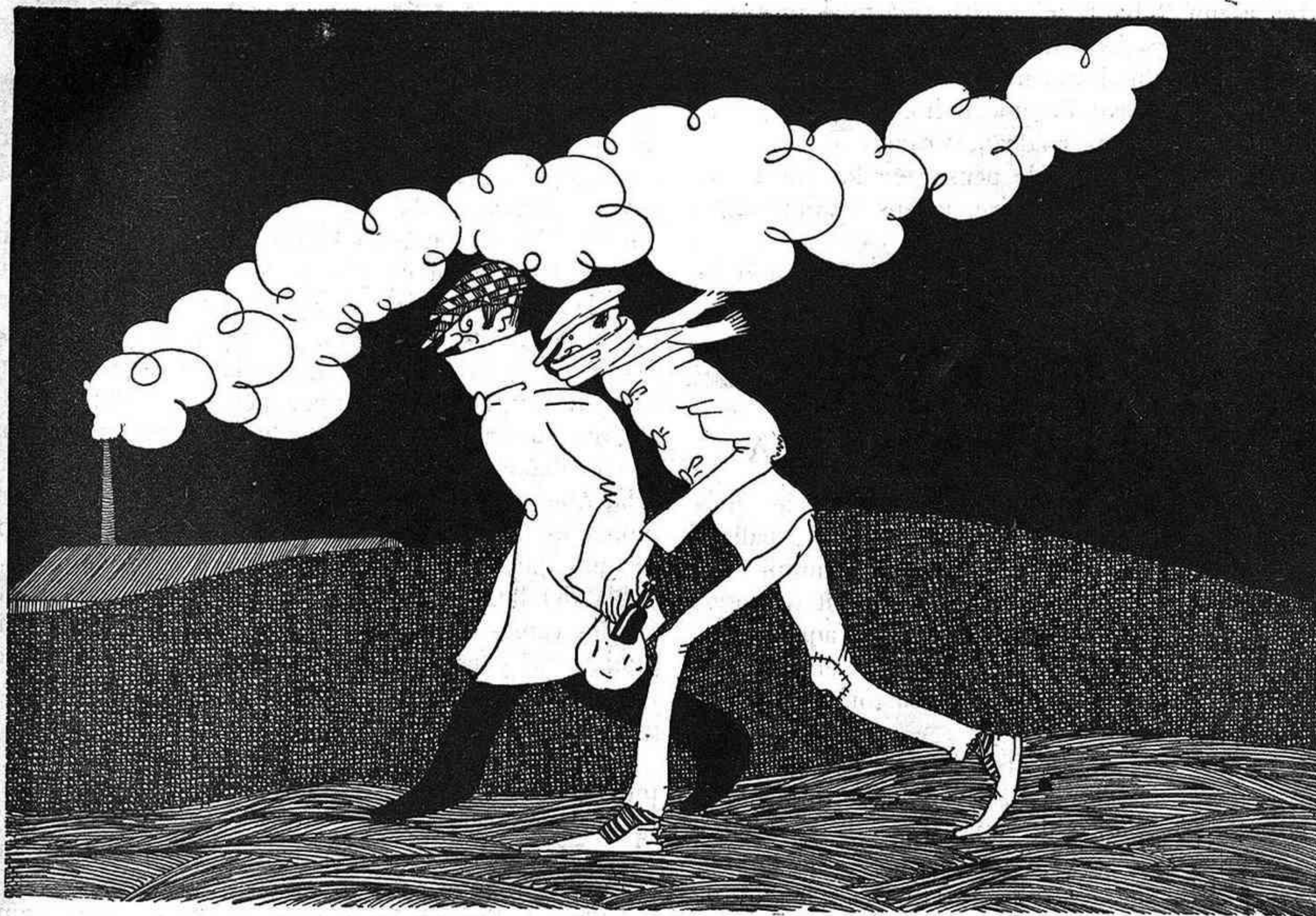
El crític, per anar bé i si vol viure tranquil, ha d'omplir la crònica d'elogis. El llegidor s'empassa els elogis i va al teatre. Veu que la comèdia i els còmics elogiats no valen la pena, i no tornen mai més al teatre!

VIRAI.

X A U X A

Fixint-se en tots els establiments de Barcelona: tothom líquida, tothom fa rebaixes, tothom regala el gènere que té per vendre.

Després diran que Barcelona no és Xauxa!

L'AMO IDEAL

—Tinc un amo molt bo; sempre em diu: si vols, ja et deixo treballar de pressa, però el que no et deixo és que treballis malament.

BARCELONA CIUTAT JARDÍ

Barcelona, tothom ho sap, és la ciutat més neta del món. Tothom que la visita queda encantat de la seva higiene.

L'Ajuntament d'ara... ..
... ..vol millorar encara, si és possible, la netedat de la ciutat. Manera? Fent que tothom deixi cada nit les escombraries al carrer.

S'obligarà a tots els veïns adoptar unes galledes úniques—amb el nom i domicili dels seus propietaris—i de nou del vespre a set del matí següent, les galledes estaran al carrer esperant el pas nocturn dels escombriaires. El que no tingui la galleda, el que no la tingui a lloc, el que la tingui un xic feta malbé, serà multat.

La idea és excellent. Ara, podem dir sense equivocar-nos que Barcelona és una ciutat jardí. Calculeu el gran nombre d'estrangers que vindran a visitar aquesta gran meravella de Barcelona!

Barcelona, a la nit, tindrà la magnífica guàrdia d'honor de les galledes d'escombraries—unes quaranta a cada vorera, entre carrer i carrer transversal. La flaire que es sentirà serà una cosa deliciosament embaumadora; ni vuitanta testos de les més riques flors entre carrer i carrer transversal farien tanta olor com en faran les galledes d'escombraries.

Ultra aquest immens efecte estètic i flairós, l'Ajuntament s'ha preocupat d'una altra cosa digníssima: protegir els pispes. Un gran nombre de gent podrà dedicar-se a la noble professió d'endur-se'n galledes o d'esbrinar els noms de cada llogater d'una casa per a presentar-se després a fer algun "chantage". Altres—també protegits per l'Ajuntament—podran divertir-se canviant galledes de lloc, i els venjatius podran endur-se, fer malbé o canviar de lloc, per a després denunciar-ho, les galledes de les persones de les quals es voldran venjar.

En fi, una delícia! Només de pensar en les fileres de galledes i, sobretot, en la seva flaire, ja ens sentim transportats al Paradís.

Val la pena de viure en aquest temps per a gaudir la màxima benaurança.

JOVENTUT ELÀSTICA

Ja que sembla una moda donar a conèixer les més íntimes modes de la joventut d'avui, "Oxford", balls i altres coses més íntimes encara, jo, el més humil dels lectors, vinc a donar una altra nota per damunt de totes, que és, si fa o no fa, la realitat fisiològica d'aquesta joventut que, com cap altra, deixa rastre en el seu pas en la generació present, que devindrà històrica, pel seu idealisme incomplert.

S'ha dit ja que són "cap buits" i que no tenen ideal profitós. Completament d'acord. S'ha dit que femellegen extraordinàriament. També hi estic d'acord. Afegeixo, però, a aquestes reflexions, la del viure sa; la de musculatura perfecta. Amb pantalons de 40 cm.—per no dir de 45—crec que el funcionament dels múscles no és prou perfeccionat, perquè és defugir del natural. No hi ha, de bon tros, la perfecció complerta, sinó la decadència absoluta de les carns que induïdes per una flexibilitat borda segueixen una ruta marcadament absurda i denigrant, que porta al cos humà a l'esgotament de les seves forces.

Charleston. Un altre acte d'elasticitat que al semblar

deuria procurar desenrotllament al cos, i que veritablement no porta més que la total mofa d'unes notes de cultura gimnàstica. Sembla que porta magullament general als múscles i mirat des del punt de mira fisiològic, és una mofa més que dona elasticitat a la joventut; l'estira més encara a l'abim de la prostitució, la part femenina, i a la depravació el de musculatura corpulenta que es diu home. Si del *charleston* se'n fes una nota de cultura pel millorament del viure de les generacions, ningú el ballaria, i àdhuc el trobarien escandalós. Això no és pas d'estranyar, si hom veu en actes de cultura fisiològica, com de les formacions en fan mofa com d'una ballarina de balls flamencs la comparança.

Per exemple, jo he fet la instrucció militar, i tots els dies hem fet una hora de gimnàstica. Mentre els uns, molt pocs, donaven a les posicions un caire netament cultural, altres, quasi tots, es reien amb mofa de marcada ignorància de què era d'utilitat pel seu cos. Aquesta joventut és, doncs, la del *charleston*, que veu en els "braços en creu" i "flexió de cames", una posició més per la pesta que avui omplena els llocs públics de les ciutats més civilitzades.

L'elasticisme, doncs, de la joventut d'avui, és completament flexible, sense que les seves forces singuin capaces d'aixecar de terra el pa que els serveix d'alimentació en el seu viure.

EMILI VILASECA.

EL LLORO

Un senyor molt religiós tenia un lloro (no es tracta de cap dona, ni tampoc d'aquell conegut conte "Un lloro, un moro i un mico"), i, com que el tal lloro era molt saberut i parlador, de tant oir al seu amo resar i passar el rosari, resava també i passava el rosari com un lloro—tan bé com el seu amo—i no cal dir que aquest n'estava emprendat i cofoi de posseir una bèstia tan mística, tant era així, que un dia, en visitar un convent de monges a Horta, en parlà a les bones "madres" i aquestes manifestaren un gran desig de conèixer al religiós animaló, compromentent al bon senyor per a què els hi fes portar el lloro, per tal de constatar un fet tan meravellós.

Arribà el senyor a casa seva i tot seguit manà a un criat que agafés el lloro i el portés dins d'una gàbia a les mongetes d'Horta. Ho féu amatent el criat, mes no comptà amb què no el deixarien pas pujar al tramvia amb la gàbia del lloro i, és clar, no tingué altre remei que agafar les cames, i ell i lloro es presentaren al convent fastiguejats—el criat bon xic més que el lloro—de la caminada que s'havien endut per mor del caprici de les monges.

En veure el lloro, corregueren totes a oir-lo parlar. mes la sorpresa que s'endugueren, fou espeterrant... El tal lloro no feia més que repetir:

—Maleïdes monges! M'han rebentat aquestes monges! Vatua les monges!

No cal dir que les monges restaren completament astorades, i la "madre superiora" acomiadà "incontinenti" a l'esperverat criat, bo i dient-li:

—Això és una burla indigna! Fugi d'aquí! Emporti's el lloro del seu amo! Tant l'un com l'altre estan condemnats... Tenen els dimonis al cos!

FIDEL GRIFOL.

LA DONA... I L'HOME

Per Narcís Mates (I)

Gairebé no és possible afirmar que l'home sigui "això" i la dona "allò altre". Sentim a dir referint-se a alguns animals que *només els manca que parlin*; sovint també se'ns compara a la majoria dels membres que constitueixen l'escala zoològica, salvats de l'afrós diluvi pel patriarcal Noé. Serveixin, doncs, aquests dos punts de paradoxa: "No és massa fàcil saber que ens distingeix de les bèsties, ni a elles, de nosaltres".

En aquest món res ni ningú és perfecte i menys l'ésser humà, que es doblega a les passions, es deixa arrastrar dels vicis i no sap qui és, ni perquè viu. Pregunteu a un savi el què és l'home?, i us quedarà perplex.

L'home, us dirà, és un ésser racional que viu sempre d'esperances, fins que el desengany el mata. I no li demaneu explicacions clares als termes que ha emprat per definir l'home, perquè, per sortir del compromís, es veurà obligat a omplir-vos moltes quartilles acabant per no dir-vos res en concret.

I la dona, què és la dona? Crec que aquesta pregunta, com l'anterior, és impossible de contestar amb precisió. Podem dir que la dona, és, com l'home, racional; podem dir que és inferior o superior a ell; podem dir mil coses més, però, cap d'elles prou precises per definir-la. I, d'on ve la dona? De la costella de l'home? O, com l'home, segons Darwin, procedeix de l'orangutan? En aquest cas, no som sinó animals. I, qui demostrarà que siguem altra cosa que animals?

Mantes vegades hem comprovat que els gats amb els seus miols s'entenen. Instint?

I ara que parlo dels gats, nosaltres, aquests animals, els diem—en català—"gats". No podria, doncs, ésser que ells, amb el seu llenguatge, procedeixi del llatí, del grec, o bé d'Angora, ens diguin a nosaltres *rucs*, posem per cas?

I en veure'ns gesticular, treballar i parlar—i no entendre'ns—, no podria ésser també que diguessin que els *rucs* gesticulen i no s'entenen per instint?

BAS COLOMER.

(I) La Lectura del vostre article publicat en aquest mateix setmanari el 30 de desembre de l'any passat, m'ha suggerit aquestes petites divagacions, que no voldria pas que prenguessiu com a censura al vostre pensar. Crec el difícil que és pensar en comú, com crec que seria difícil que ens reproduïssim un paisatge amb caires idèntics, (pres de distints punts de mira.

IL-LUSIONS

Fa por el gran nombre de noies de classe obrera que estan encaterinades amb la lectura de novel·les carrinclones i poca-soltes, en les quals, variant solament els noms més o menys poètics dels personatges i títols, l'argument sempre és el mateix, o sigui: prínceps d'aquells que ja no existeixen, s'emmariden amb pastorettes rosses com angets bufadors, o joves aristòcrates que es casen amb noies de classe humil, i d'altres beneiteries per l'estil.

De l'afició a aquestes novel·les, els únics que en surten beneficiats són els autors, perquè el que és les llegidores no en treuen cap profit, ans el contrari, el seu cap arriba a omplir-se de tants pardalets, que cada una es creu ésser protagonista vivent d'alguna d'aquestes novel·les, i esperen que arribi el príncep somniat que les robi muntat en un cavall blanc i les porti a l'altar.

I és per això que si a alguna d'aquestes xicotes li surt algun pretendent que sigui del seu braç, el rebutgen tot seguit, perquè elles jamai seran d'un home pobre. Aspiren a més. En volen un que tingui molts diners i que les pugui rodejar de tota mena de comoditats i luxes, i, per comble de felicitat, que es digui Rodolf, Armand o un altre nom novellesc; noms que entre la pobrissalla, ja sigui perquè el spadrins no estan carregats de romansos, no se n'hi troben.

I llegint i somniant no s'adonen com els hi passen els anys, i, llavors, si és que no es volen quedar per vestir sants, han d'arreglar, no un home pobre, sinó un pobre home, per haver oblidat allò de

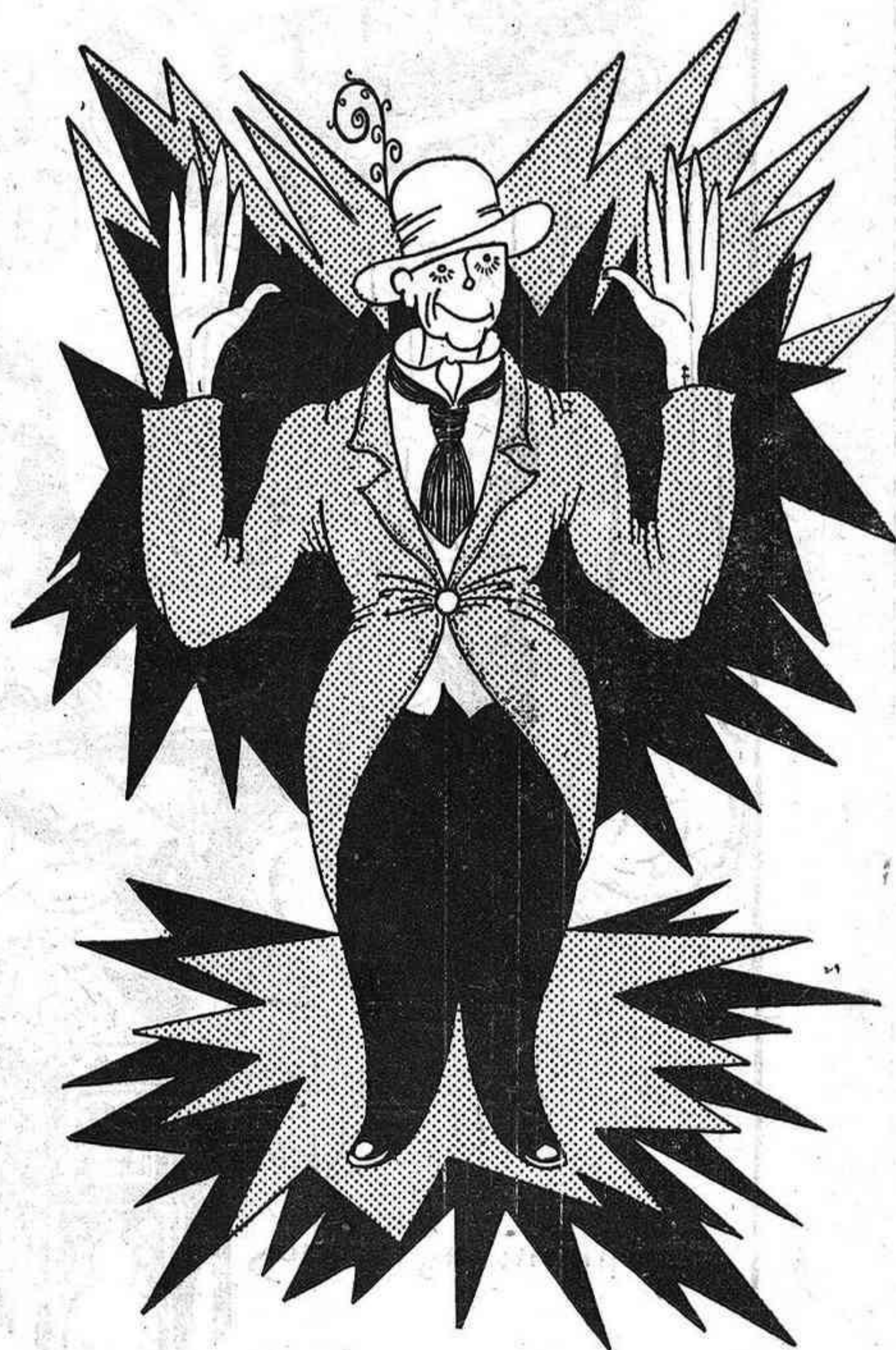
*Per als reis hi han les princeses
i per als pagesos les pageses.*

AU.

EPIGRAMA DEL MATI

Fill de la Nit—que és una dama
tan freda i negra de cap a cap del cos—,
que és estrany que tu siguis ardent com una flama
i tan blanc i tan ròs!

SALVADOR PERARNAU.

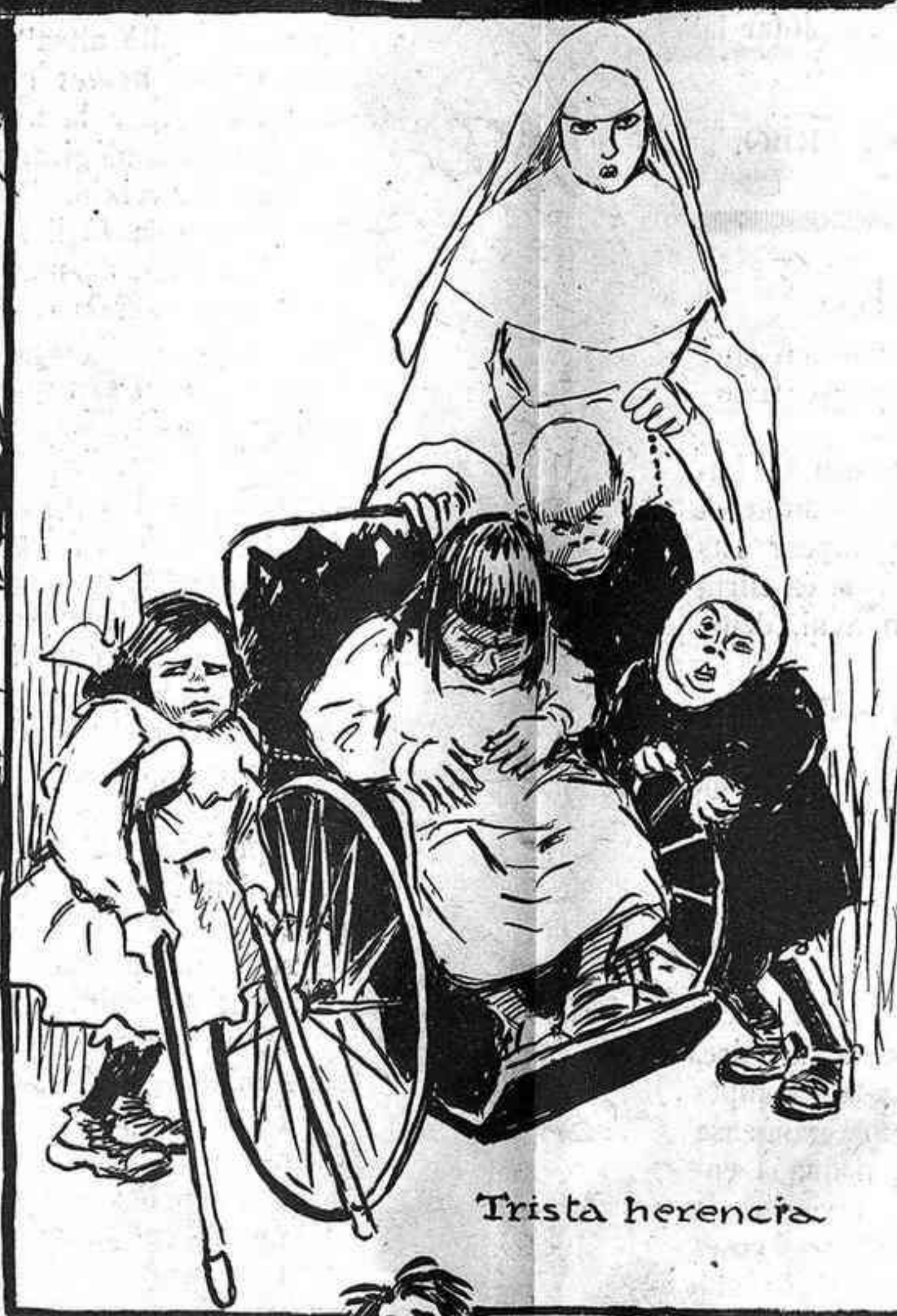

L'HOMÈ DE NEGOCIS BRUTS

—Jo, senyors, "manos limpias"! Sempre "manos limpias"! Es la meua mania!

El gran Traga-viades

Trista herència

Ensumant la mort

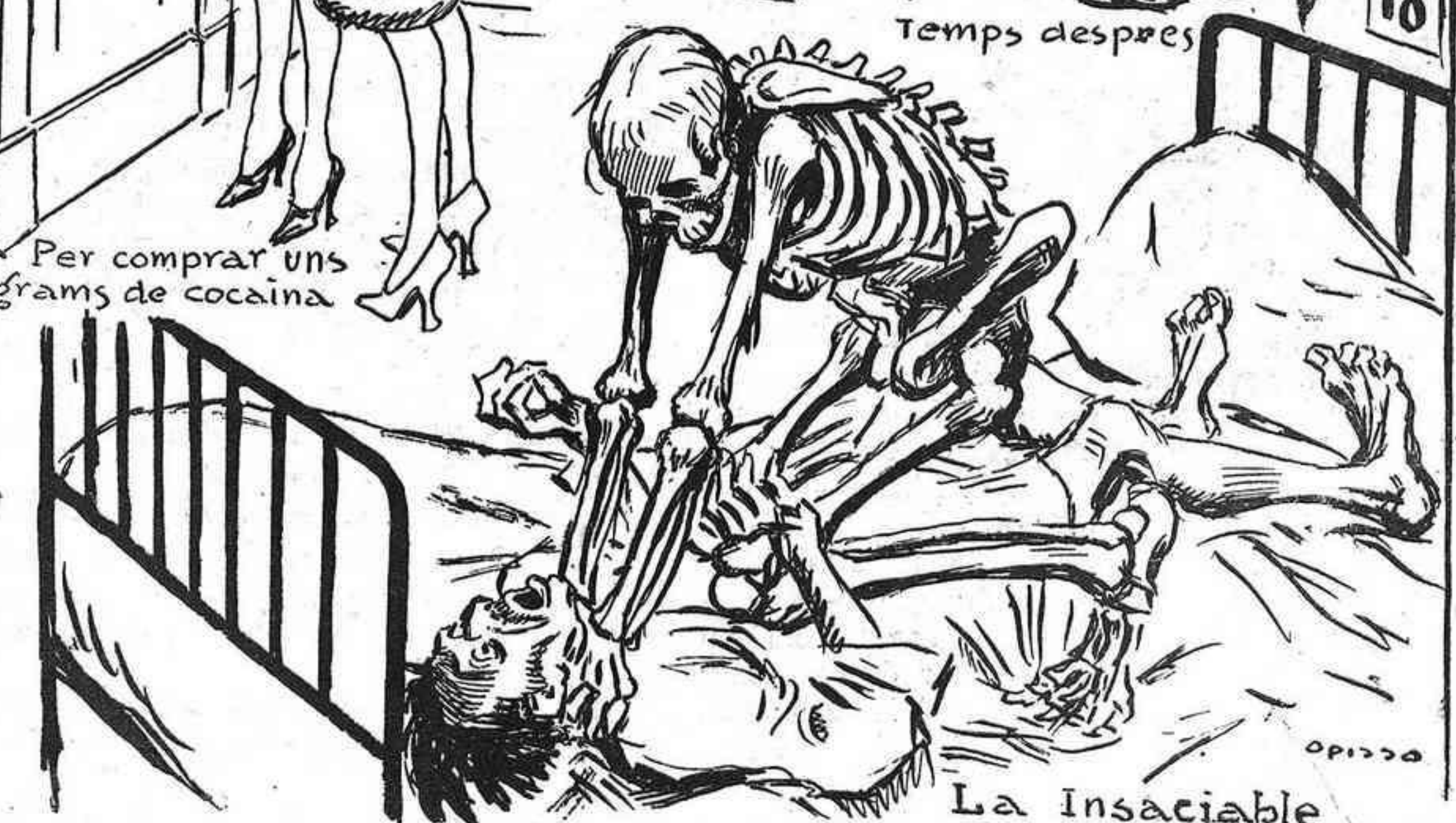
Morfínomans crònics

"Cocaïna sé que al fin me has de matar"

Per comprar uns grams de cocaïna

Temps després

La Insaciable

L'AUCA DE LA MORT

—Mireu si n'és de ximple el món, que per riure i estimar, es té d'emmetzinar

VAGIN PASSANT...

Vagin passant, senyors artistes, que vostès són molts i el temps és molt justet.

Bé, molt bé, Galwey; vostè sempre al peu del canó. lluitant com un jove i vencent com un mestre. Amb les pintures que té a les "Galeries Areñas" qualsevol que no estigués per *històries* de pintors, ja el proclamaria el primer paisatgista de la nostra terra i de més enllà i tot; i amb raó, perquè amb aquells núvols del quadre *Primavera* que caminen sols, l'alegra *Casa d'En Blai*, les regalades *Muntanyes del Canigó* (això de regalades és tret de la cançó) i aquella magnífica *Boira olotina* n'hi ha prou per a ésser proclamat primer espasa de la pintura.

Vostès, eis expositors de la "Sala Parés", vagin passant l'un darrera l'altre.

Hola, Laporta Astort! Fa un any que no l'havíem vist, i el trobem molt millorat; es veu que això de pintar nusos de dona de gust acadèmic, li prova força; o, i el fer retrats també; el de la senyoreta, sobretot, tan finet i tan polít el fa quedar com un home; i ja que he nomenat el sexe fort, em plau dir-li que els de senyor tampoc tenen res de fluixos; a més el seus bodegons resulten de *primitivo cartello*, com certs cantants d'òpera; de quadrets com *Baigneuse*, *Papallona* i *Fruita* no se'n poden pintar tants com un hom desitja.

Tóqui-la, Martínez Vázquez, vostè ve de lluny i porta un bagatge de primera; manoi!, i que en sap de retratar a *mamá Naturalesa* i d'entendre bé el que li diu. *La majada*, *Pastoral* i *Pastorcillos* són tres bitllets de lliure circulació per tots els mercats artístics. No hauria dit mai que a la serra de Gredos s'hi trobés tanta cosa bonica: *Tajo de Ronda*, *Del Albaicín* i *Ría del Norte*, són tres tornes que valen quiscuna per una bona pesada.

Vostè és l'Alfred Calros? Doncs, m'alegro de conèixer-lo personalment, perquè és un pintor de grapa que no li té por a la figura ni al colorit; sinó que digui aquella *Maria al bany*, on hi ha abocat el color vermell a dojo... En canvi, en *El present de Pasquies* hi ha posat el justet... dintre d'un colorisme calentó i llevantí, com li pertoca. *Faico*, *L'agüelo Tenca*, *Després de la nevà*, són teles que parlen molt bé del seu autor.

Ché, tóqui-la i fins a un altre, si tenim vida i salut.

Passi, passi Josep. M. Moner, no faci compliments, ja sabem que en el seu fato no hi ha contraband, sinó senzillesa, ingenuïtat, ganes de fer-ho bé i una orientació encertada; els quadros *Verd primerenc*, *Mirant al Tibidabo* i *Des de cà'n Mates*, demostren clarament com li plauen les bones vistes i que sap portar-les a la tela sense enfarfec de cap mena. I jo li alabo el gust.

Home, Cabanyes!, què hi fa arreconat a les "Galeries Maragall"? A vostè li tocava tota la sala gran i una setmana de *bombo* abans d'obrir. És clar que tothom sap que és un marinista de força i un pintor de cap d'ala; però de tant en tant cal refrescar la memòria de la gent, amb temps: les dues vistes del *Port de Garraf*, la del *Castellet*, banyat de sol i el quadre de *Platja* número 1, són obres fermes i personals. I què en direm de les pintures de la *Mar grisa*? Que tenen una força i un verisme que no es veu gaire sovint en pintura.

En Carles Valero de "La Pinacoteca"?

Ah, sí, ja el recordo! Els seus bodegons *Èscardots i Taronges i Raïms i Pomes*, amb la fruita damunt dels domassos de seda, són d'un gust refinat; els altres quadros de natura morta, el de la carabassa sobretot, tenen un realisme ben entès i molta qualitat, i el paisatge *Torrent d'En Canet* ens diu que també té bona mà per a pintar la natura viva.

I jo me n'alegro força.

C. ARBO.

EL NOCTAMBUL

Encara és nit. I dels caus del vici ciutadans en surt algun incaute. L'excursionista adalerat passa sense fixar-s'hi. Un company el detura i li diu:

—On vas tan equipat, tal volta penses atravesar l'Àfrica? Veig que robes al descansar hores que sens dubte et faran falta? Què cerques per boscos i muntanyes? Ets jove i no frueïxes de la vida. Fes com jo, la vida és curta i tenim d'aprofitar-la. Que tot el que gosem avui, demà ja no tindrem de pensar-hi.

Ai, amic, que en vas d'errat al pensar que gaudeïxes en disbauxes. La vida teva no val ésser viscuda, per ésser de cràpula. Goses un moment una illusió, que tal volta serà el bisturí del metge en una sala d'hospital que ha de robar-te'l en sofriments constants i amargs. I tu vols que jo et segueixi? Mai, amic, que vas errat! Segueix-me i veuràs la diferència de la vida que es prepara. Veuràs l'hòstia del sol que sortirà radiant per les muntanyes, aclarint bellament l'horitzó; veuràs una mar blava. Els camins de la serralada. La natura. Món nou per a tu. Aire, sol, salut que et serà encomanada sense donar-te'n compte quan els teus pulmons respiraran a plaer en la immensa serralada. Gent que et saludarà pels camins, mainada encuriosida i riolada, gossos que et lladraran al veure't la indumentària, xerradissa dels ocells i altres, i altres coses sorprenents que no han de mancar-te si fas via junt amb mi pels camins de la gran Mare, i quan arribarem de nit, satisfets de la jornada, amb més salut i amb més goig ens despedirem tot dient: Adéu, amic, fins a un altra!

—Els ulls se'm tanquen i la meva pensa enterbolida no sap que contestar-te. Deixa'm anar a dormir, i veuré si el nou jorn em duu una idea per a contestar-te.

—Descansa, amic que vas errat, i quan el repòs et teu cos tingui,estic segur que em diràs: Al venider jorn en la teva companyia em tindràs, que de perdre salut o guanyar-ne, la diferència no es dubtosa. Fins llavors t'espero, eh! Perdona'm, dec deixar-te, no vull perdre el primer tren, que és font de salut i vida el que ha de portar-me.

RAMON SAGARRA LLEO.

UNA GRAN DANSATRIU

Aquesta gran dansatriu és Aurea. Aurea significa en la dansa, entre la munió de dansatrius vulgars o mediocres, el genial. El seu art és una cosa única i meravellosa.

L'han aplaudit els públics de tot el món: de Roma, de Viena, de París, de Milà, de Berlín, de Leningrad, de Praga, de Budapest, de La Haya, d'Atenes, de Constantinoble, de Jerusalem, de Nova York, d'El Caire.

Ara, en un viatge de descans, es troba entre nosaltres la més artista de les dansatrius.

Benvinguda sigui sota el nostre cel!

FUTBOL

Diuenge passat hi va haver sorpreses per a tots els gustos; unes sorpreses, però, que si es mira bé, no ho són gaire de sorpreses.

El "Barcelona" va atonyinar al "Terrassa" al seu propi camp; això en seria una de sorpresa si no hi hagués ja un precedent, però com que els terrassencs ja estan avesats a aquesta mena de carícies per part dels nou campions, veus ací que ja no és tanta sorpresa. Nou gols, ben mirat no són res per al "Terrassa". A nosaltres ens consta que aquesta bona gent quan van veure el resultat, no els estranyava gens ni mica.

Sobretot, ens van dir que no hi varen haver desesperacions ni res transcendental entre els aficionats egarencs.

D'alguna cosa ha de servir l'estar acostumat a rebre.

L'"Europa" va sofrir un disgust a Sabadell; tan contents que se n'hi varen amar i tant que es pensaven tornar-ne amb la victòria, i té, varen haver d'empassar-se només dos gols.

Els aficionats d'aquest club en varen passar de totes; pensar que la pèrdua d'aquest partit els treia el cinquanta per cent de la probabilitat d'ésser sots-campió, n'hi havia per tirar-ho tot al foc.

Sort que En Cros, ha promès formalment que en el partit de diuenge contra el "Barcelona", ell tot sol, pel cap baix marcarà dos gols i... qui sap, qui sap, si encara podrien somniar amb una victòria, o un empat salvador.

Almenys, acceptem l'esperança.

El "Sans va perdre amb l'"Espanyol", però val a dir que de la manera que va jugar es mereixia una altra sort. Decididament pot dir-se que les coses en fútbol, mai van del camí que haurien d'anar, i aquell que perd, no és perquè no en sàpiga tant com l'altre, sinó que l'altre ha tingut la xamba de tenir més punteria en fer entrar les pilotes al marc.

Però com que de raons no es pot viure i la pràctica ha donat la victòria a l'"Espanyol", veus ací que el triomf és ben seu i ningú no li pren encara que vulguin.

Van així les coses.

El "Gràcia" i el "Badalona" varen empatar a un gol; va ésser un partit d'estar per casa que va jugar-se sense pena ni glòria.

Sembla mentida en l'època que correm.

ATLETISME

Va corre's el Campionat de Catalunya de "Cross-Country" amb tot i la pluja. Ja sabem, però, nosaltres que alls atletes no eis fa por l'aigua.

En Tapias, que equival a dir un corredor que encara no havia arribat a "as", va batre a aquests. Cal que prenguin bé la lliçó aquests senyors.

Davant d'això, encara podem tenir esperances en el vinent "Cross" peninsular.

TEIXI.

S. M. L'ESCOMBRIARE

—Adéu, salero! Demà la farem petar amb més calma, que avui tinc molts compromisos!

LICEO

Dimecres passat l'empresa del Gran Teatre "Liceo" reposà la magnífica obra de l'immortal Weber "Freischutz" ("El franc tirador"), anys ha no representada a Barcelona.

L'argument de l'obra és una antiga llegenda alemanya, la llegenda del Caçador Negre. Segons aquesta llegenda, un caçador era infalible en els seus trets, degut a què havia pactat amb el diable; gràcies als consells d'un ermità, el caçador pogué salvar-se. El poeta Kind donà forma literària a la llegenda i la seva obra inspirà la gran òpera a Weber. Fou representada per primer cop a Barcelona el 1849, al teatre "Principal"; d'aleshores ençà, el "Liceo" l'ha posada diverses vegades en escena.

"Freischutz" és una òpera inspiradíssima, fresca sempre, animada en molts moments, bellament patètica quan l'acció s'ho porta.

L'obra,enguany, ha estat cantada d'una manera admirable. Mai no ho havia estat tant i poques vegades hem admirat a Barcelona una obra tan ben cantada. El tenor Dworsky cantà tot el paper amb gran emoció i encert; el baríton Stern, és un artista de primera categoria, com a cantant i com a actor, i té una dicció de veu claríssima; List és un dels millors baixos que de molts anys ençà han passat per Barcelona; la senyora Kand és una cantant molt discreta i una actriu excellent; la senyora Hussa i el senyor Jansen, molt discrets.

Els chors estigueren també molt bé: els chors del "Liceo" fluixegen tot sovint, però en "Freischutz" només mereixen que elogis. El cos de dansa, que també deixa molt que desitjar, va estar encertadíssim; la primera ballarina, senyoreta Maria Zani, més bé que mai. El mestre director Julius Pruewer, per bé que un xic lent, va dur l'orquestra com no l'havia duta mai. Llàstima que el director d'escena, Otto Erhardt, no estés a l'altura d'aquest admirable conjunt!

Dijous, amb la presentació del tenor Giuseppe Hislop, un bon cantant, ens donaren "La Bohème". Va anar bé.

En el pròxim número parlarem de la reposició de "Tannhauser". Avui direm només que és, potser, el millor "Tannhauser" que hem vist.

NOVEDADES

Res de nou en aquest teatre, a no ésser les representacions triomfals de "La llar apagada", la gran obra de l'Ignasi Iglesias. Segueix representant-se, també amb èxit, "El camí desconegut", d'Avellí Artís.

Per a molt aviat es prepara una nova tanda de funcions que ens ofereix la gran actriu italiana—i una de les primeres del món, potser la primera—Emma Grammatica.

Les representacions que aquesta gran actriu donà a "Romea", fa poc temps, deixaren en nosaltres un gran record.

BARCELONA

També aquí s'ha acabat "El último mono", l'excellent sainet d'Arniches. Ara li toca el torn a "Poderoso caballero". Desitgem que tingui l'èxit d'"El último mono", però temem que no serà així.

ESPAÑOL

Segueixen triomfant "La Puntaire", de Ramon Capmany, i "La reina del mercat", d'Alfons Roure.

COMICO

Ha debutat el ballarí Harry Wills, que és un ballarí que balla més que una baldufa. Allò sí que és ballar amb gràcia! Harry Wills és una veritable notabilitat en el gènere.

PALAU DE LA MUSICA CATALANA

"Companyia Belluguet", agrupació d'aficionats

El senyor Lluís Masriera ha format una companyia d'aficionats que actua al seu taller. Representa bones obres, presenta les obres magníficament bé i els aficionats estan a l'altura de molts actors professionals.

No podia ésser que aquesta "Companyia Belluguet" actués per a famílies. A precís de l'"Institut de Cultura i Biblioteca Popular de la Dona", el senyor Masriera decidí donar una representació al "Palau de la Música Catalana"; tingué lloc el passat dia 9.

Es representà una fantasia del senyor Masriera titulada "Els vitralls de Santa Rita", molt bella d'intenció.

La presentació fou una cosa sorprenent, grandiosa. Mai l'hem vist ni pensem veure en cap teatre professional de Barcelona; els mateixos Pitoëff—i creieu que no exagerem—n'estarien orgullosos. Aquesta bella presentació és del senyor Lluís Masriera i del nostre gloriós Salvador Alarma.

L'obra té ilustracions musicals, dels mestres Roig i Pujol, que foren interpretades amb la mestria que els caracteritza, per l'Orfeó Català i Francesc Pujol, Alfred Romea, Pere Corberó, Manuel Carreres i Antoni Gallardo. La dansa fou reconstruïda pel senyor Leonard-Guardiola.

PER A ACABAR

Ha tornat de la seva "tournée" per Espanya la companyia lírica de Lluís Calvo. En aquesta companyia hi han elements tan notables com la Tana Lluró, la gran tiple cantant que canta de debò; la Cora Raga; En Marcos Redondo; En Maties Ferret; En Godayol; En Llimona; En Cosín...

L'èxit els ha acompanyat per tot arreu.

El mestre Zamacois, que és mestre amb m majúscula, està enlestint la partitura de "Los remeros del Volga".

Sembla que es tracta d'una obra que farà soroll.

L'altre dia, discutint l'actuació dels Pitoëff en el "camerino" d'un teatre de Barcelona, hi havia un grup d'intellectuals i gent de teatre. Entre els últims s'hi comptava un vell que s'ha fet cèlebre per la seva condició de rapatani. Al vell rapatani no li agradaven les comèdies representades pels Pitoëff, comèdies de les que no havia entès ni una paraula.

—A vostè li deuen agradar més les d'en Linares Rivas—li digué un bromista.

El vell que s'enfada sempre s'enfadà una vegada més i digué una tonteria més.

—Sí, senyor! Les comèdies d'En "Vidal" i "Ribas" estan millor!

BOB.

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn.

"Flor de maig", novella de V. Blasco Ibàñez. Traducció catalana de M. Duràn i Tortajada. "Biblioteca Europa".

"Flor de maig" és un quadro de Sorolla posat en caràcters d'impremta. Es la novella més bella i més forta que, abans de "Mare Nostrum", s'ha escrit sobre el Mediterrani. Però si el fons, el color, són de Sorolla, els actors d'aquest drama en plena mar llatina, semblen fugits de la paleta de Zuloaga. Les

EL DALTABAIX DE XINA

—Encara en queda un, però el perdonem perquè és de la Gran República d'Andorra.

pinzellades de Blasco Ibàñez en aquesta novella, valen, com ha dit Ritter, el crític francès, per una d'aqueixes amples i sumàries perspectives del pinzell sintètic que han plantat en tan meravelloses teles a les gents humils del seu país...

"Flor de maig" és una novella de pescadors del Cabanyal: Tona s'havia casat amb "Pasqualo", caigut al mar en una nit de tempesta. Captant primer per criar als fills, Pasqual i Tonet, no triga en sortir de la misèria, transformant en cafè la vella barca del seu marit naufrag. Allí és on creixen Pasqual, un noi bonàs i treballador a qui li treuen el motiu d'"el Retor", degut al seu aspecte de seminarista ben alimentat, i el seu germà Tonet, vagabund i fatxendós, casats l'un amb la Dolors i l'altre amb la Roser, dos caràcters adversos de pescadores valencianes. Tonet s'entén amb la seva cunyada, qui fou en altre temps la seva promesa, i el bo del Retor", que va metòdicament pel camí d'aconseguir, treballant com un negre, un bon passament per a la vellesa, no se n'adona de la seva dísfort, sinó és per llançar al mar el mal germà i morir ell mateix en la tempesta en la qual desapareix, també, el noi que creia el seu fill i que considerava finalment fruit dels amors de Tonet amb la seva dona.

Hi ha en aquesta novella personatges inoblidables: la "tia Picors", espècie de lleona del mercat de la Pescateria; el "tío Paella", tartaner, pare de la Dolors; el "sinyor Martines", carrabiner andalus que es dedica a enganyar a les dones i viu a costa d'elles; la noia Roseta, pillot de la platja i dona abans de temps. I quin aiguafort el del cafè de "Carabina", on es decideix per consell de Marian "el Callao", l'expedició contrabandista a Argel!

En la descripció de la platja del Cabanyal, Blasco Ibàñez excel·leix i en fa una meravella: la blancor de la platja arenosa, cegadora de sol; la quietud de les barques tombades al llarg

de la costa amb un abandó quasi intel·ligent, com si tinguessin consciència de què descansen; la serenitat blava del mar; l'hora mandrosa de la migdiada; el silenci, l'enorme silenci que omplena l'espai; i a estones, en la llunyania de l'horitzó, una vela blanca, com una ala de gavina.

"Flor de maig" és una novella viva i fonament apassionada, una de les millors novel·les de la primera època de Blasco Ibàñez.

"Dues novel·les extraordinàries", per Francesc Giménez. Barcelona, 1927.—Ptes. 1.

El nostre col·laborador En Francesc Giménez ha publicat fa poc el seu primer llibre: "Dues novel·les extraordinàries". Està bellament imprès als tallers "Omega".

Francesc Giménez ha entrat bé al món de les lletres catalanes. Les seves dues novel·les—"La Felícia" i "No sempre pre somriu la vida"—són altament interessants. Home liberalíssim, sap donar la més fonda i bella humanitat a ambdues novel·les, i això sol—en aquest temps que sembla que la literatura catalana hagi exultat la humanitat—és un gran mèrit.

Francesc Giménez ha donat dues novel·les de gran empena, amb valentia. Les seves obretes admiren per la seva grandiositat. La primera és una descripció d'una vida desgraciada, la de la Felícia, i d'una passió brutal, emmarcada en l'ambient del vici i del terrorisme barceloní. La segona és encara molt més valenta, molt més grandiosa; una desgraciada amor meravellosament encaixada amb una vida de visionari i d'entusiasme de redempció social. "Dues novel·les extraordinàries" no són evidentment perfectes—quina primera obra és perfecta?—, però el fet de sortir-se bé d'unes novel·letes de tanta empena, palesen amb claredat el temperament d'escriptor de Francesc Giménez.

Les seves obres serien molt millors, encara, si el seu autor

hagués cuidat un xic més l'estil i tingués un coneixement més profund de la gramàtica. Aquests, són, però, defectes fàcils d'esmenar.

Recull de judicis crítics

Acaba de sortir un petit fullet, amb una magnífica portada del gran caricaturista "Shum", recollint tots els judicis crítics que han estat emesos sobre la traducció espanyola deguda a Josep Donday d'"El fantasma de Canterville", d'Oscar Wilde, bellament il·lustrada per "Shum". Els judicis que conté el fullet demostren un cop més l'excel·lència de la traducció i de les il·lustracions. La crítica que publicà L'ESQUELLA DE LA TORRATXA ocupa un bon lloc en el fullet.

Antoni Amador hi ha posat un pròleg, breu, però sentit, emocionant, apassionat, en fi, un bon pròleg.

ALPHA.

Hi han diaris barcelonins que ara porten fotografies de la mort de l'emperador del Japó.

Ens sembla que ha passat ja massa temps!

Tots ho sabem que els nostres diaris mai no van a l'hora, però s'ha de fer el possible per a que els mateixos diaris no ho diguin als seus lectors.

✱

A Madrid, dins un vagó de tren, un brau envestí a Enric Fournier, el qual està greu.

Recristina, un brau envestint un home dins un vagó de tren!

Es que a Espanya plauen tant les "corridas de toros" que àdhuc es vol convertir en "plaza" els vagons.

✱

La setmana passada volíem parlar del que són les entitats benèfiques. Però no poguérem.

Un fet recent ve a donar-nos la raó en el que volíem dir.

El "Liceo" celebrà una funció a benefici de la Junta de Protecció a la Infància. Eh que sembla que tots els "benèfics" hi haurien hagut d'assistir?

Doncs el teatre estava gairebé buit. I és que feien l'obra de Weber, "Freischutz", que és massa bona per a la intel·ligència dels senyors "benèfics". Ells, quan s'han d'avorrir, deixen la beneficència.

✱

La Comissió Permanent ha ajornat indefinidament el sistema de la galleda única.

Segurament aquest ajornament no és degut a haver reconegut que la galleda única és una ximpleria. Ben segur està motivat per por a uns possibles esquellots de tot Barcelona amb les galledes úniques.

✱

Amb tot esplendor—amb tot l'esplendor que ara és possible—s'ha commemorat la proclamació de la primera República espanyola.

Recordem, amb aquest motiu, els famosos versos de Jordi Manrique:

"Cualquiera tiempo pasado..."

✱

Sí, sí, hi ha gent tossuda en aquest món.

S'ha celebrat l'àpat dedicat als que duen noms de bèsties.

Fou un gran acte humorístic. Calculeu si va ésser divertit que àdhuc hi hagué una persona que proposà que tothom cantés, a peu dret "L'emigrant".

LA PROTECCIO DE LA INFANCIA

—Ja ho saps que aquesta fruita no te la pots menjar perquè està podrida?

—Oh, no és pas per a menjar. Es per a vendre.

Ll. O. V., de S. C. de Q.: Adéu per sempre.—E. M. C.: Passem el vostre article a la Direcció de "La Campana".—Ll. del C.: No ens convenç.—P. M. P.: Anirà.—J. R.: Bé.—Ll. R. C.: Publicarem les vostres poesies; però hauran de fer torn.—M. T.: El tema del vostre article és perillós.—T. R.: No recordem l'article del qual ens parleu.—Emuaj A.: "Carnestoltes" ja és a les caixes.—Pito: No ens convenç gens.—J. V.: Passem les "animalades" a la Direcció de "La Campana".—S. E. N.: Demà ens afaitareu.—N. E. B.: I cà! Comprenem que la vostra poesia hagi fet gràcia al vostre pare; un pare sempre és un pare. Però nosaltres no la podem mirar amb ulls paternals, ni tan sols maternals.—E. T. A.: Si la vostra prosa fos més breu, més ben construïda, més interessant, més ben escrita, més original, menys cursi, potser, potser, la publicaríem.—L'ase d'en Mora: Vós us enamoreu de tot, però és més difícil que els altres s'enamorin de les vostres coses.—A. A. B.: Sí.

Impremta LA CAMPANA i L'ESQUELLA : Olm, 8, Ciutat

Mañana se pondrá a la venta la nueva obra de

ALFONSO VIDAL Y PLANAS

La Virgen del Infierno

(NOVELA DE PRESIDIO)

Un tomo 8.º con una cubierta en tricolor, debida al notable artista SEGRELLES
Pesetas 4

OBRA NUEVA

LENIN

POR LEÓN TROTZKI

Un tomo 8.º Ptas. 5

PRESUNS D'EUROPA

3.ª SÈRIE

La Bastilla

per Lluís Capdevila

Preu: 2 Ptes.

OBRA NOVA

J. NAVARRO COSTABELLA

SAMUEL

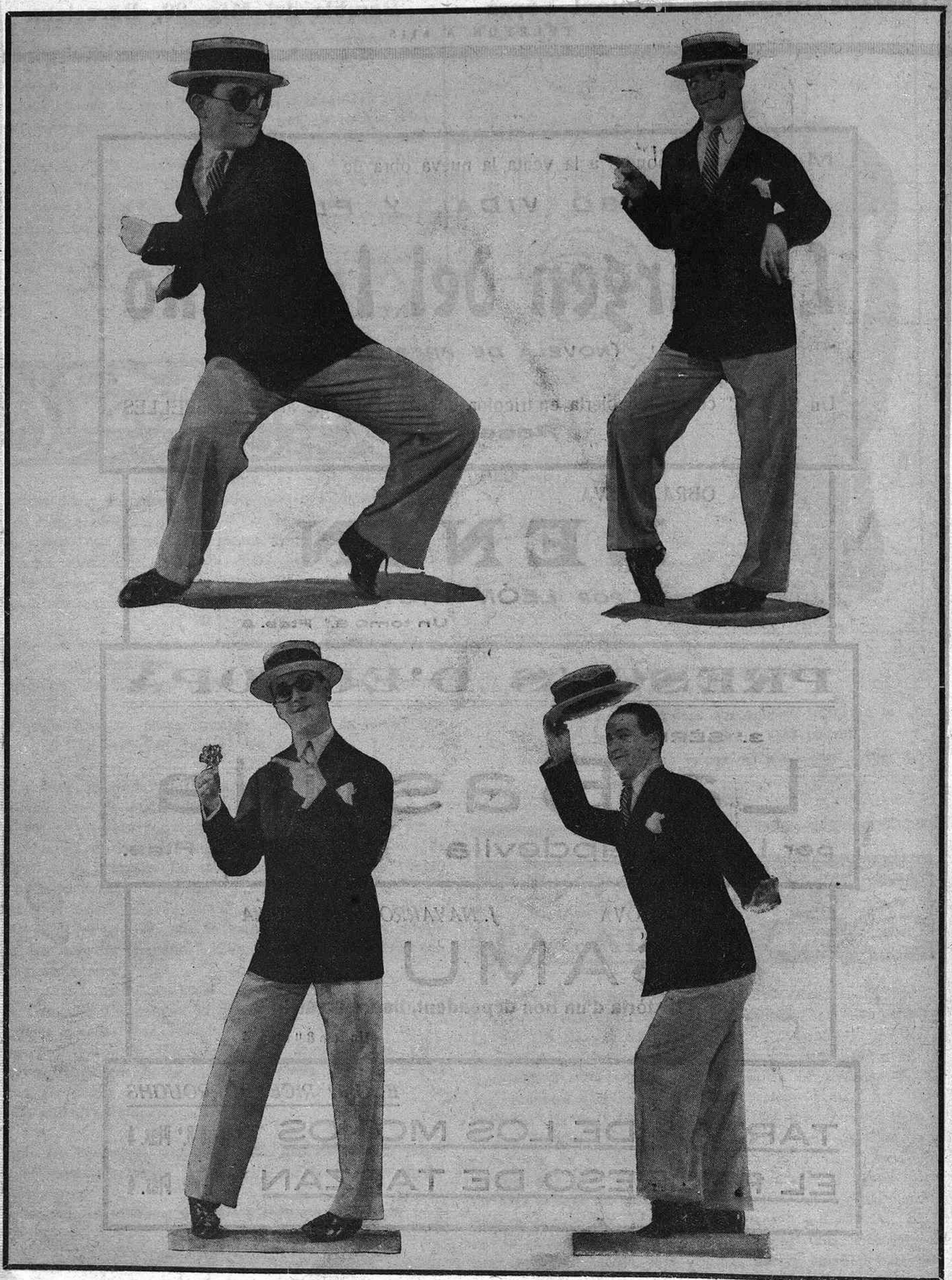
Història d'un bon dependent, lladre i màrtir

Un tom 8.º Ptes 4

EDGAR RICE BURROUGHS

TARZAN DE LOS MONOS Un tomo 8.º Ptas. 4

EL REGRESO DE TARZAN Un tomo Ptas. 4

HARRY WILLS

El rei del ball i de la simpatia, que obté cada nit un gran èxit al Teatre Còmic